

101

USTAWA

z dnia 10 maja 1985 r.

o szczególnej odpowiedzialności karnej.

W celu wzmocnienia ochrony gospodarki społecznej i interesów obywateli oraz poprawy ładu i porządku publicznego stanowi się, co następuje:

Rozdział 1

Zasady szczególnej odpowiedzialności karnej.

Art. 1. Zawieszenia wykonania kary pozbawienia wolności nie stosuje się do sprawców przestępstw określonych w:

- 1) art. 9, chyba że szkoda wyrządzona przestępstwem została naprawiona w całości, a wyjątkowy, szczególnie uzasadniony wypadek przemawia za warunkowym zawieszeniem wykonania kary,
- 2) art. 145 § 3 w związku z art. 145 § 2 Kodeksu karnego,
- 3) art. 155 § 1, art. 157 § 1 w związku z art. 156 § 1, art. 157 § 2, art. 158 § 2 i 3, art. 159 i 168 § 1 Kodeksu karnego — popełnionych w stanie nietrzeźwości,
- 4) art. 239, 241 § 1—3 i art. 242 Kodeksu karnego, chyba że zachodzą okoliczności przewidziane w art. 243 Kodeksu karnego,
- 5) art. 202 § 1, art. 208, 209, 211, 214 § 2 i art. 215 Kodeksu karnego, chyba że zachodzą okoliczności, o których mowa w pkt 1,
- 6) art. 212 § 1 i 2 Kodeksu karnego, jeżeli przestępstwem została wyrządzona szkoda w mieniu należącym do przewoźnika będącego jednostką gospodarki społecznej lub w mieniu powierzonym mu do przewozu, chyba że zachodzą okoliczności, o których mowa w pkt 1,
- 7) art. 221 § 4 i art. 223 § 3 Kodeksu karnego oraz art. 1 ust. 5, art. 2 ust. 2 i art. 4 ust. 2 i 4 ustawy z dnia 25 września 1981 r. o zwalczaniu spekulacji (Dz. U. z 1982 r. Nr 36, poz. 243 i z 1985 r. Nr 23, poz. 100),
- 8) art. 3—5, art. 6 ust. 1, art. 7 i art. 8 ustawy z dnia 22 kwietnia 1959 r. o zwalczaniu niedozwolonego wyrobu spirytusu (Dz. U. Nr 27, poz. 169).

Art. 2. § 1. Do sprawców przestępstw określonych w art. 1, 9 i art. 10 oraz przestępstw określonych w art. 168 § 2, art. 201, 202 § 2 i art. 210 Kodeksu karnego sąd może zastosować nadzwyczajne złagodzenie kary jedynie:

- 1) w wypadkach wskazanych w ustawie oraz w stosunku do nieletniego odpowiadającego w myśl art. 9 § 2 Kodeksu karnego,
- 2) w wyjątkowych, szczególnie uzasadnionych wypadkach, kiedy nawet najniższa kara przewidziana za przestępstwo byłaby niewspółmiernie surowa, a sprawca zawiadomił organ powołany do ścigania o łacenie przestępstwa i istotnych okolicznościach jego popełnienia, zanim organ ten o nich się dowiedział.

§ 2. Przepisy § 1 stosuje się odpowiednio do podżegacza i pomocnika.

Art. 3. § 1. Kara grzywny nie może być niższa w razie skazania za przestępstwo określone w:

- 1) art. 9 i art. 10 oraz za przestępstwa określone w art. 199 § 1, art. 200 § 1, art. 201, 202, 208—211 i art. 215 Kodeksu karnego — od wartości mienia zagarniętego przez sprawcę lub uzyskanego przez niego za pomocą czynu zabronionego,
- 2) art. 221 § 4 i art. 223 § 3 Kodeksu karnego oraz art. 1 ust. 5, art. 2 ust. 2 i art. 4 ust. 2 i 4 ustawy z dnia 25 września 1981 r. o zwalczaniu spekulacji — od dwukrotnej wartości towaru będącego przedmiotem przestępstwa spekulacji,
- 3) art. 212 § 1 i 2 oraz art. 214 § 2 Kodeksu karnego — od wysokości wyrządzonej szkody,
- 4) art. 239—242 Kodeksu karnego — od dziesięciokrotnej wysokości udzielonej lub przyjętej korzyści majątkowej.

5) art. 43 ust. 1 ustawy z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz. U. Nr 35, poz. 230 i z 1984 r. Nr 34, poz. 184) — od dziesięciokrotnej wartości sprzedawanych lub podawanych napojów alkoholowych.

§ 2. Kara grzywny określona w § 1 nie może być niższa od 20 000 złotych.

Art. 4. Sąd orzeka karę dodatkową zakazu zajmowania określonych stanowisk lub wykonywania określonego zawodu, przewidzianą w art. 38 pkt 3 Kodeksu karnego, w razie skazania za przestępstwo określone w art. 10 oraz za przestępstwo określone w art. 239 lub art. 240 Kodeksu karnego.

Art. 5. Sąd orzeka karę dodatkową konfiskaty całości albo części mienia, przewidzianą w art. 38 pkt 5 Kodeksu karnego, w razie skazania za przestępstwo określone w:

- 1) art. 9 i art. 10,
- 2) art. 202 § 1 i art. 208—211 Kodeksu karnego,
- 3) art. 239 i 240 Kodeksu karnego, jeżeli uzyskana lub spodziewana korzyść majątkowa przekracza 300 000 złotych albo czyn został popełniony w warunkach powrotu do przestępstwa, określonych w art. 60 Kodeksu karnego,
- 4) art. 221 § 4 i art. 223 § 3 Kodeksu karnego oraz art. 1 ust. 5 i art. 2 ust. 2 ustawy z dnia 25 września 1981 r. o zwalczaniu spekulacji,
- 5) art. 3 ust. 2 i art. 7 ustawy z dnia 22 kwietnia 1959 r. o zwalczaniu niedozwolonego wyrobu spirytusu.

Art. 6. Sąd orzeka karę dodatkową podania wyroku do publicznej wiadomości, przewidzianą w art. 38 pkt 7 Kodeksu karnego, w razie skazania za przestępstwo określone w art. 1, 9 i art. 10.

Art. 7. Warunkowego zwolnienia z odbycia reszty kary pozbawienia wolności nie stosuje się wobec skazanego w warunkach określonych w art. 60 § 2 i 3 Kodeksu karnego.

Art. 8. § 1. Sąd odwołuje warunkowe zwolnienie, jeżeli zwolniony w okresie próby popełnił przestępstwo umyślne za które orzeczono prawomocnie karę pozbawienia wolności, albo jeżeli uchyła się od wykonania nałożonych obowiązków lub od dozoru.

§ 2. Sąd może odwołać warunkowe zwolnienie, jeżeli zwolniony w okresie próby popełnił przestępstwo inne niż wymienione w § 1 albo w inny sposób rażąco narusza porządek prawny.

Art. 9. § 1. Kto zagarnia mienie przewoźnika będącego jednostką gospodarki uspołecznionej lub mienie powierzone takiemu przewoźnikowi do przewozu,

podlega karze pozbawienia wolności od roku do lat 10.

§ 2. Kto dopuszcza się kradzieży z włamaniem mienia, o którym mowa w § 1, lub zagarnia to mienie działając w porozumieniu z innymi osobami,

podlega karze pozbawienia wolności na czas nie krótszy od lat 2.

Art. 10. Kto, zarządzając mieniem przewoźnika będącego jednostką gospodarki uspołecznionej lub mieniem powierzonym takiemu przewoźnikowi do przewozu albo będąc odpowiedzialny za jego ochronę lub za nadzór nad nim w związku z zajmowanym stanowiskiem lub pełnioną funkcją, zagarnia to mienie,

podlega karze pozbawienia wolności na czas nie krótszy od lat 3.

Rozdział 2

Tymczasowe aresztowanie.

Art. 11. § 1. Tymczasowe aresztowanie stosuje się, jeżeli oskarżonemu zarzucono:

- 1) zbrodnię albo
- 2) działanie w warunkach powrotu do przestępstwa, określonych w art. 60 Kodeksu karnego lub w art. 24 ustawy karnej skarbowej z dnia 26 października 1971 r. (Dz. U. z 1984 r. Nr 22, poz. 103 i z 1985 r. Nr 23, poz. 100).

§ 2. Jeżeli szczególne względy nie stoją temu na przeszkodzie, w wypadkach, o których mowa w § 1, należy odstąpić od tymczasowego aresztowania, gdy pozbawienie oskarżonego wolności:

- 1) spowodowałoby dla jego życia lub zdrowia poważne niebezpieczeństwo,
- 2) pociągałoby wyjątkowo ciężkie skutki dla oskarżonego lub jego najbliższej rodziny.

§ 3. W postępowaniu przyspieszonym tymczasowe aresztowanie następuje w wypadkach i na zasadach określonych w przepisach o tym postępowaniu.

Rozdział 3

Postępowanie uproszczone.

Art. 12. W postępowaniu uproszczonym stosuje się przepisy rozdziału 43 Kodeksu postępowania karnego oraz przepisy ustawy z dnia 25 września 1981 r. o zwalczaniu spekulacji — o postępowaniu uproszczonym, ze zmianami wynikającymi z niniejszej ustawy.

Art. 13. § 1. Sąd rejonowy rozpoznaje w trybie uproszczonym sprawy o przestępstwa:

- 1) określone w art. 419 § 1 pkt 1 i 2 Kodeksu postępowania karnego,
- 2) określone w art. 199 § 1, art. 203 § 1, art. 204 § 1 i 2, art. 205 § 1, art. 212 § 1 i 2, art. 213, 215 § 1 i art. 221—225 Kodeksu karnego oraz w ustawie z dnia 25 września 1981 r. o zwalczaniu spekulacji i w art. 3, 4 ust. 1, art. 5 ust. 1, art. 6 ust. 1 i art. 8 ustawy z dnia 22 kwietnia 1959 r. o zwalczaniu niedozwolonego wyrobu spirytusu, niezależnie od wartości przedmiotu przestępstwa albo wyrządzonej lub zamierzonej szkody.

§ 2. Spośród spraw o przestępstwa wymienione w § 1 nie podlegają rozpoznaniu w postępowaniu uproszczonym sprawy o przestępstwo określone w art. 156 § 3 Kodeksu karnego, jeżeli naruszenie czynności narządu ciała trwało dłużej niż 7 dni.

Art. 14. § 1. W sprawach o przestępstwa określone w art. 221—225 Kodeksu karnego oraz w ustawie z dnia 25 września 1981 r. o zwalczaniu spekulacji dochodzenia mogą również prowadzić z własnej inicjatywy organy Państwowej Inspekcji Handlowej. Organom tym przysługuje także prawo wnoszenia oskarżenia do sądu rejonowego i popierania go przed tym sądem, jak również wnoszenia środków odwoławczych.

§ 2. Jeżeli wartość przedmiotu przestępstwa przewyższa 50 000 złotych, zawiadomienie prokuratora o wszczęciu dochodzenia jest obowiązkowe.

Art. 15. Wyrokiem zaocznym można orzec, tytułem środka zabezpieczającego, jedynie przepadek przewidziany w art. 48 Kodeksu karnego, w art. 5 ust. 1 i 3 usta-

wy z dnia 25 września 1981 r. o zwalczaniu spekulacji oraz art. 9 ust. 1 ustawy z dnia 22 kwietnia 1959 r. o zwalczaniu niedozwolonego wyrobu spirytusu.

Rozdział 4

Postępowanie przyspieszone.

Art. 16. W postępowaniu przyspieszonym stosuje się przepisy Kodeksu postępowania karnego o postępowaniu uproszczonym, jeżeli przepisy niniejszej ustawy nie stanowią inaczej.

Art. 17. § 1. W postępowaniu przyspieszonym sąd rejonowy rozpoznaje sprawy o przestępstwa określone w:

- 1) art. 419 § 1 pkt 1 i 2 Kodeksu postępowania karnego,
- 2) art. 199 § 1, art. 203 § 1, art. 204 § 1 i 2, art. 208, art. 212 § 1 i 2, art. 213 i art. 215 § 1 Kodeksu karnego, jeżeli wartość przedmiotu przestępstwa albo szkoda wyrządzona lub zamierzona nie przekracza 100 000 złotych,
- 3) art. 221—225 Kodeksu karnego oraz w ustawie z dnia 25 września 1981 r. o zwalczaniu spekulacji,
- 4) art. 143, art. 156 § 2, art. 158 § 1, art. 159, art. 274 § 1, art. 275 § 1, art. 280 § 1, art. 282a, art. 286 i art. 287 Kodeksu karnego,
- 5) art. 3, 4 ust. 1, art. 5 ust. 1, art. 6 ust. 1 i art. 8 ustawy z dnia 22 kwietnia 1959 r. o zwalczaniu niedozwolonego wyrobu spirytusu — jeżeli sprawca został ujęty na gorącym uczynku lub bezpośrednio potem i doprowadzony przez Milicję Obywatelską lub inny uprawniony organ do sądu w ciągu 48 godzin,
- 6) art. 21 ustawy z dnia 26 października 1982 r. o postępowaniu wobec osób uchylających się od pracy (Dz. U. Nr 35, poz. 229 i z 1983 r. Nr 39, poz. 176).

§ 2. Postępowanie przyspieszone toczy się w trybie publicznoskargowym także o przestępstwa ścigane z oskarżenia prywatnego, o ile miały one charakter chuligański.

§ 3. W wypadkach określonych w § 1, z wyłączeniem spraw o przestępstwa o charakterze chuligańskim, można zaniechać doprowadzenia sprawcy do sądu, doręczając mu wezwanie do stawienia się na rozprawę we wskazanym dniu i godzinie w okresie nie przekraczającym 48 godzin. W tym wypadku przesłuchanie sprawcy jest obowiązkowe. Sprawca wezwany do sądu jest obowiązany stawić się we wskazanym terminie.

§ 4. W wypadkach określonych w § 1 i 2 można zaniechać prowadzenia dochodzenia. Funkcjonariusz Milicji Obywatelskiej lub innego uprawnionego organu składa na piśmie lub ustnie do protokołu zawiadomienie o przestępstwie oraz wnioski dowodowe; zawiadomienie o przestępstwie zastępuje akt oskarżenia.

§ 5. Sąd przystępuje niezwłocznie do rozpoznania sprawy, a art. 299, 305 i art. 423 Kodeksu postępowania karnego nie stosuje się. Sąd rozpoznaje sprawę w składzie jednego sędziego.

Art. 18. § 1. Postępowanie przyspieszone toczy się również w razie jednorazowego przerwania rozprawy na czas nie dłuższy niż 7 dni; w takim wypadku sąd stosuje tymczasowe aresztowanie w stosunku do zatrzymanego. Art. 218 Kodeksu postępowania karnego stosuje się odpowiednio.

§ 2. Jeżeli sprawy nie można rozpoznać w terminie wskazanym w § 1, sąd przekazuje sprawę prokuratorowi,

zawiadamiając o tym pokrzywdzonego; uchylenie tymczasowego aresztowania może nastąpić jedynie w okolicznościach, o których mowa w art. 218 Kodeksu postępowania karnego.

§ 3. Jeżeli sąd w toku rozprawy stwierdzi, że sprawa nie podlega rozpoznaniu w postępowaniu przyspieszonym, rozpoznaje ją w tym samym składzie w trybie uproszczonym, chyba że tryb ten jest niedopuszczalny. W tym wypadku przekazuje ją do właściwego postępowania.

Art. 19. § 1. Każda osoba wezwana w charakterze świadka przez Milicję Obywatelską lub inny uprawniony organ jest obowiązana stawić się do sądu we wskazanym terminie.

§ 2. W sprawach o przestępstwa, o których mowa w art. 17 § 1, dochodzenia mogą również prowadzić Milicja Obywatelska z własnej inicjatywy lub na polecenie prokuratora oraz o przestępstwa, o których mowa w art. 17 § 1 pkt 3 — organy Państwowej Inspekcji Handlowej z własnej inicjatywy. Organom tym przysługuje prawo wnoszenia i popierania oskarżenia przed sądem pierwszej instancji, a ponadto organom Państwowej Inspekcji Handlowej — prawo wnoszenia środków odwoławczych.

Art. 20. § 1. Jeżeli sąd przewiduje możliwość wymierzenia kary pozbawienia wolności powyżej 3 lat lub orzeczonej obok kary pozbawienia wolności grzywny powyżej 500 000 złotych, przekazuje sprawę prokuratorowi, stosując do zatrzymanego tymczasowe aresztowanie; art. 218 Kodeksu postępowania karnego stosuje się odpowiednio.

§ 2. Art. 6 i art. 8 ustawy z dnia 25 września 1981 r. o zwalczaniu spekulacji nie stosuje się.

Art. 21. § 1. Sąd wydając wyrok jest obowiązany jednocześnie sporządzić i ogłosić uzasadnienie.

§ 2. W ciągu 3 dni od dnia zakończenia rozprawy odpis wyroku z uzasadnieniem doręcza się stronom, a prokuratorowi także wtedy, gdy nie brał w sprawie udziału.

§ 3. Termin do wniesienia rewizji wynosi 7 dni od dnia doręczenia odpisu wyroku.

§ 4. Akta sprawy wraz z rewizją przedstawia się niezwłocznie sądowi drugiej instancji.

§ 5. Sąd rewizyjny rozpoznaje sprawę najpóźniej w ciągu 21 dni od otrzymania akt sprawy.

Art. 22. § 1. Jeżeli sprawca, któremu doręczono wezwanie, nie stawi się na rozprawę i nie stawi się również jego obrońca, sąd może rozpoznać sprawę w czasie nieobecności sprawcy i wydać wyrok zaoczny.

§ 2. Jeżeli sprawca nie stawił się na rozprawę, odczytuje się uprzednio złożone jego wyjaśnienia. Art. 21 stosuje się odpowiednio.

§ 3. Rozprawy nie można przeprowadzić w czasie nieobecności sprawcy, jeżeli dostatecznie usprawiedliwiony swe niestawiennictwo wnosil o odroczenie rozprawy.

Art. 23. W sprawach o przestępstwa rozpoznawane w trybie przyspieszonym udział oskarżyciela w rozprawie jest obowiązkowy.

Art. 24. W razie skazania na karę pozbawienia wolności bez warunkowego zawieszenia jej wykonania, sąd stosuje tymczasowe aresztowanie. Art. 218 Kodeksu postępowania karnego stosuje się odpowiednio.

Art. 25. Postępowanie przyspieszone stosuje się na obszarze całego kraju.

Art. 26. Minister Sprawiedliwości po zasięgnięciu opinii Naczelnej Rady Adwokackiej określi w drodze rozporządzenia sposób zapewnienia oskarżonemu korzystania z pomocy obrońcy na rozprawie.

Rozdział 5

Postępowanie nakazowe.

Art. 27. § 1. W sprawach o przestępstwa podlegające rozpoznaniu w postępowaniu uproszczonym sąd rejonowy może w wypadkach pozwalających na orzeczenie kary ograniczenia wolności lub grzywny jako kary samostnej wydać nakaz karny.

§ 2. Sąd może wydać nakaz karny, jeżeli na podstawie zebranych dowodów okoliczności czynu i wina oskarżonego nie budzą wątpliwości.

§ 3. Nakaz karny wydaje sąd na posiedzeniu w składzie jednego sędziego.

Art. 28. Wydanie nakazu karnego jest niedopuszczalne:

- 1) w stosunku do sprawcy czynu o charakterze chuliganskim,
- 2) w stosunku do nieletniego,
- 3) w stosunku do pozbawionego wolności w tej lub innej sprawie,
- 4) w sprawie z oskarżenia prywatnego,
- 5) jeżeli zachodzą uzasadnione wątpliwości co do poczytalności oskarżonego.

Art. 29. § 1. Nakazem karnym można orzec karę ograniczenia wolności lub grzywnę.

§ 2. Obok kary zasadniczej można orzec karę dodatkową określoną w art. 38 pkt 3, 4, 6 i 7 Kodeksu karnego, w art. 5 ustawy z dnia 25 września 1981 r. o zwalczaniu spekulacji oraz art. 9 ust. 1 ustawy z dnia 22 kwietnia 1959 r. o zwalczaniu niedozwolonego wyrobu spirytusu, jak również w wypadkach przewidzianych w ustawie — nawiązkę.

§ 3. Sąd może poprzestać na orzeczeniu kary dodatkowej wymienionej w § 2, jeżeli zachodzą warunki orzeczenia tylko tej kary.

Art. 30. § 1. Wydając nakaz karny, sąd zasądza w całości roszczenie zgłoszone w powództwie cywilnym lub odszkodowanie pieniężne na podstawie art. 363 Kodeksu postępowania karnego.

§ 2. Jeżeli materiał dowodowy zebrany w postępowaniu przygotowawczym nie wystarcza do rozstrzygnięcia powództwa cywilnego, sąd pozostawia powództwo cywilne bez rozpoznania.

Art. 31. Nakaz karny powinien zawierać:

- 1) oznaczenie sądu i sędziego, który go wydał,
- 2) datę wydania nakazu,
- 3) imię i nazwisko oraz inne dane określające tożsamość oskarżonego,
- 4) dokładne ustalenie czynu przypisanego przez sąd oskarżonemu ze wskazaniem zastosowanych przepisów ustawy karnej,
- 5) wymiar kary i inne niezbędne rozstrzygnięcia.

Art. 32. Odpis nakazu karnego doręcza się oskarżycielowi, oskarżonemu i jego obrońcy wraz z odpisem aktu oskarżenia i pozwu. W nakazie należy przytoczyć przepisy o prawie, terminie i sposobie wniesienia sprzeciwu oraz skutkach jego niewniesienia.

Art. 33. § 1. Oskarżonemu i oskarżycielowi przysługuje prawo wniesienia sprzeciwu do sądu, który wydał nakaz, w terminie zawitym 7 dni od dnia doręczenia nakazu.

§ 2. Prezes sądu odmawia przyjęcia sprzeciwu, jeżeli został wniesiony po terminie lub przez osobę nieuprawnioną. Na zarządzenie przysługuje zazalenie, które rozpoznaje sąd rejonowy.

§ 3. W razie wniesienia sprzeciwu nakaz karny traci moc, a sprawa podlega rozpoznaniu na zasadach ogólnych.

§ 4. Jeżeli w sprzeciwie podniesiono wyłącznie zarzuty przeciwko rozstrzygnięciu o roszczeniu cywilnym, nakaz karny traci moc tylko w tej części, a sąd na posiedzeniu pozostawia powództwo cywilne bez rozpoznania lub przekazuje pozew sądowi właściwemu do rozpoznania sprawy. Nakaz traci moc w całości, gdy w sprzeciwie podniesiono zarzuty przeciwko rozstrzygnięciu o zasądzeniu odszkodowania na podstawie art. 363 Kodeksu postępowania karnego.

Art. 34. Sąd, rozpoznając sprawę po wniesieniu sprzeciwu, nie jest związany treścią nakazu karnego, który utracił moc.

Art. 35. Nakaz karny, od którego nie wniesiono sprzeciwu, ulega wykonaniu jak prawomocny wyrok skazujący.

Rozdział 6

Przepisy przejściowe i końcowe.

Art. 36. Przepisy rozdziału 1 ustawy stosuje się także po upływie okresu jej obowiązywania do czynów popełnionych w czasie jej mocy obowiązującej, a orzeczenia wydane na jej podstawie podlegają wykonaniu.

Art. 37. Ustawa wchodzi w życie z dniem 1 lipca 1985 r. i obowiązuje do dnia 30 czerwca 1988 r.

Przewodniczący Rady Państwa: *H. Jabłoński*
Sekretarz Rady Państwa: *J. Szymanek*